

Prawne aspekty oceny śródkresowej i działania komisji ewaluacyjnej

dr hab. Agnieszka Ziółkowska, prof. UŚ

Istota oceny śródkresowej

Systemowa ocena śródkresowa jest kluczowym, obowiązkowym etapem w toku kształcenia doktorantów, a jej wynik ma bezpośrednie, poważne konsekwencje prawne, prowadzące w przypadku wyniku negatywnego do **obligatoryjnego skreślenia z listy doktorantów**

Podstawa prawna oceny śródkresowej

- Art.202 ust.2 -5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Regulaminy Szkół Doktorskich

Cel oceny

- Ocena śródkresowa służy weryfikacji postępów doktoranta w realizacji badań i ma na celu upewnienie się, czy proces przygotowania rozprawy doktorskiej przebiega prawidłowo

Zakres oceny

Obowiązek oceny Indywidualnego Planu Badawczego (IPB):

Ocena śródkresowa obejmuje przede wszystkim **realizację Indywidualnego Planu Badawczego (IPB)**.

• Elementy podlegające ocenie:

Podlegają ocenie następujące elementy realizacji IPB:

- Postęp w przygotowaniu rozprawy doktorskiej oraz jego zgodność z IPB.
- Sposób prowadzenia badań naukowych.
- Stopień realizacji planu badań naukowych.
- Terminowość i jakość wykonywania badań naukowych wynikających z harmonogramu realizacji wskazanego w IPB.
- Poprawność przyjętego celu badań i zastosowanej metodyki.
- Zgodność z harmonogramem (w tym przyjęcie rozbieżności w stosunku do założeń)

Z Regulaminów SD

Ocena szeroko rozumianego rozwoju naukowo-badawczego doktoranta (SUM), w tym m.in. publikacje, udział w konferencjach, granty, organizacja konferencji, staże naukowe, które zostały wykazane w IPB i zrealizowane do dnia oceny.

W SUM, aby ocena rozwoju naukowo-badawczego była pozytywna, doktorant musi zrealizować **co najmniej dwie różne aktywności** wykazane w IPB w zaplanowanym terminie

Wymagane dokumenty

Doktorant musi złożyć m.in.:

- sprawozdanie z działalności naukowej,
- autoreferat (będący rozszerzonym opisem IPB i uwzględniający harmonogram prac wraz ze stopniem ich realizacji),
- opinię promotora

Dodatkowy zakres

- W uzasadnionych przypadkach komisja może przeprowadzić rozmowę z doktorantem na temat realizacji IPB.
- W rozmowie może uczestniczyć promotor lub promotorzy albo promotor i promotor pomocniczy

Opieka promotorska

W Szkole Doktorskiej Politechniki Krakowskiej (PK) ocenie śródkresowej podlega także **opieka promotorska** na podstawie formularza oceny opieki promotorskiej

Termin oceny

Ocena śródkresowa jest przeprowadzana **w połowie okresu kształcenia** określonego w programie kształcenia.

- W przypadku kształcenia trwającego 6 semestrów, ocena jest przeprowadzana w trakcie czwartego semestru (w lutym, zgodnie z Regulaminem PK).
- W przypadku kształcenia trwającego 8 semestrów, ocena jest przeprowadzana we wrześniu (zgodnie z Regulaminem PK).

SGGW ocena powinna zostać przeprowadzona nie później niż **do końca czwartego semestru**, tj. do 30 września

- Szczegółowy kalendarz oceny ustala Dyrektor Szkoły

Skład komisji śródkresowej

Ocenę śródkresową przeprowadza Komisja. Komisję ds. oceny śródkresowej powołuje **Dyrektor Szkoły Doktorskiej**.

W SGGW Dyrektor powołuje Komisję **w uzgodnieniu z przewodniczącym rady dyscypliny**

Skład Komisji i wymagania członków

Komisja składa się z **3 osób**.

Co najmniej **jedna osoba** wchodząca w skład Komisji musi posiadać **stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora** w dyscyplinie, w której przygotowywana jest rozprawa doktorska, i musi być **zatrudniona poza podmiotem prowadzącym szkołę doktorską**.

Przegląd rozwiązań

W SUM: Przewodniczący (Dyrektor lub Zastępca/samodzielny pracownik SUM z co najmniej dr hab.), jeden członek z dr hab./prof. spoza SUM (w danej dyscyplinie), oraz jeden samodzielny pracownik naukowy Uczelni (dr hab./prof.).

- W SGGW: 1 osoba z dr hab./prof. spoza SGGW oraz 2 nauczycieli akademickich z dr hab./prof. zatrudnionych w SGGW

- W skład komisji przeprowadzającej ocenę śródokresową może wejść pracownik zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej w przypadku uznania, że osoba ta posiada znaczące osiągnięcia w zakresie zagadnień naukowych, których dotyczy rozprawa doktorska

Wyłączenia

W skład Komisji **nie mogą wchodzić**: promotor, promotor pomocniczy.

W AGH wyłączeni są również: kierownik grantu, w którym zatrudniony jest doktorant, a także dyrektor Szkoły i zastępca dyrektora Szkoły

Wyłączenia z uwagi na historię

Nie może zostać członkiem Komisji osoba, która w okresie ostatnich 5 lat:

- była promotorem **4 doktorantów, skreślonych z listy z powodu negatywnej oceny śródkresowej.**
- sprawowała opiekę nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej przez co najmniej **2 osoby, które nie uzyskały co najmniej dwóch pozytywnych recenzji**

osoba, która została ukarana **karą dyscyplinarną pozbawienia prawa do wykonywania zadań promotora**, o której mowa w art. 276 ust 1 pkt 4 ustawy.

Wielość komisji

- Jedna a w uzasadnionych przypadkach dyrektor może powołać więcej niż jedną komisję dla danej dyscypliny
- Albo odrębnie dla każdego doktoranta

Zmiany w składzie komisji

Zmiany w składzie komisji ewaluacyjnej doktoranta są możliwe i są regulowane w przepisach wewnętrznych szkół doktorskich, zwłaszcza w kontekście **niemożności uczestnictwa członka Komisji lub w trybie odwoławczym.**

Przegląd rozwiązań

W regulaminie Szkoły Doktorskiej AGH przewidziano możliwość zmiany składu Komisji w trakcie jej funkcjonowania, jeśli dany członek nie może pełnić swoich obowiązków:

Niemożliwość uczestnictwa: W sytuacji wystąpienia okoliczności uniemożliwiających członkowi Komisji uczestnictwo w pracach Komisji, **dyrektor Szkoły powołuje nowego członka Komisji** (§ 21 ust. 4 Regulaminu AGH).

Obowiązek bezstronności: Członek Komisji ma obowiązek zachować bezstronność i obiektywność oraz poinformować Dyrektora Szkoły o wszelkich okolicznościach, które mogą wpływać na jego bezstronność i obiektywizm w ocenie (§ 21 ust. 5 Regulaminu AGH).

Zmiany w składzie w trybie odwoławczym (ponowna ocena)

Obowiązek zmiany składu (AGH): Członkami Komisji Odwoławczej nie mogą być osoby, które brały już udział w przeprowadzeniu oceny śródkresowej tego doktoranta (§ 24 ust. 6 Regulaminu AGH).

Należy zaznaczyć, że w innych uczelniach procedury mogą się różnić.

Przykładowo, w Uniwersytecie Opolskim (UO) od negatywnej oceny śródkresowej doktorant może złożyć **odwołanie do Rady Programowej Szkoły Doktorskiej**. Nie jest jednak precyzyjnie określone, czy Rada Programowa powołuje nową, odrębną Komisję (par. 19 ust.11 Regulaminu).

W SUM, w przypadku oceny negatywnej, na wniosek doktoranta, to **ta sama Komisja dokonuje ponownej oceny** w terminie 3 dni od jej dokonania (par.8 ust.10 Regulaminu).

W SSGW wynik oceny wraz z uzasadnieniem jest jawny i **ostateczny** (par.13 ust.12)

Sposób działania komisji

Wynik oceny śródkresowej wraz z uzasadnieniem jest **jawny**.
Jednakże ustalanie wyniku oceny odbywa się na **niejawnym posiedzeniu Komisji** (bez udziału doktoranta lub przedstawiciela URSD)

Przegląd rozwiązań

- W SUM uchwały zapadają **bezwzględną większością głosów** w głosowaniu jawnym, w obecności wszystkich członków Komisji
- W AGH decyzje zapadają **zwykłą większością głosów** w drodze **tajnego głosowania** w obecności wszystkich członków Komisji

Przebieg oceny

Ocena odbywa się w oparciu o pisemny autoreferat doktoranta oraz **rozmowę ewaluacyjną** (dyskusję), w trakcie której doktorantowi zadawane są pytania.

W PK i SUM doktorant zobowiązany jest przedstawić prezentację multimedialną dotyczącą realizacji IPB, (w SUM 10–15 slajdów, maksymalny czas 10 minut).

W UO ocena opiera się na: sprawozdaniu z postępów (waga 60%), ocenie rozwoju naukowego (waga 25%) i prezentacji (waga 15%)

Znaczenie opinii Promotora

Samo posiadanie **negatywnej opinii promotora** (lub promotorów) nie skutkuje automatycznym *niedopuszczeniem* doktoranta do samego procesu oceny śródkresowej, o ile doktorant dopełnił formalności związane ze złożeniem wymaganej dokumentacji i bierze udział w posiedzeniu Komisji.

Jednakże, negatywna opinia promotora jest kluczowym, bardzo poważnym elementem, który wpływa na **negatywny wynik samej oceny śródkresowej**.

Przegląd rozwiązań

W Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Opolskiego (UO):

Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie przez doktoranta **pozytywnej opinii** wystawionej przez promotora (lub promotorów) o postępach w realizacji IPB.

Oznacza to, że negatywna opinia już na etapie zaliczenia semestru mogłaby skutkować skreśleniem z listy doktorantów (par. 25 ust.3 Regulaminu)

Niedopuszczenie doktoranta do oceny śródkresowej

Niezłożenie lub niekompletność dokumentacji

W wielu szkołach doktorskich nieprzekazanie wymaganych materiałów w terminie jest równoznaczne z negatywną oceną, ponieważ uniemożliwia Komisji przeprowadzenie właściwej weryfikacji postępów.

- **Politechnika Krakowska (PK):** Nieusprawiedliwione niezłożenie lub nieprzekazanie w obowiązującym terminie materiałów (w tym sprawozdania rocznego, autoreferatu/informacji o stanie przygotowania rozprawy doktorskiej oraz opinii promotora/promotorów) **uniemożliwia przeprowadzenie oceny i skutkuje oceną negatywną.**

- **AGH:** Wynik oceny jest **negatywny**, jeżeli doktorant **nie złożył pisemnego autoreferatu** w wyznaczonym terminie. Wynik jest również **negatywny**, jeżeli złożony autoreferat jest **niekompletny** i doktorant nie uzupełnił braków w ciągu 5 dni roboczych od poinformowania o konieczności uzupełnienia.

- **SGGW:** Choć nie jest to bezpośrednio niedopuszczenie do oceny śródkresowej, **niezłożenie Indywidualnego Planu Badawczego (IPB)** w terminie 12 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia uznaje się za **niezadowalający postęp** w przygotowaniu rozprawy doktorskiej i **stanowi podstawę do skreślenia** z listy doktorantów. Ocena śródkresowa natomiast opiera się na ocenie realizacji IPB.

Nieobecność na posiedzeniu Komisji

Obowiązek stawienia się na posiedzeniu Komisji w celu przedstawienia postępów jest kluczowym

elementem oceny.

- **PK: Niestawienie się** w celu przedstawienia prezentacji multimedialnej, bez usprawiedliwienia, **uniemożliwia przeprowadzenie oceny i skutkuje oceną negatywną**. W przypadku usprawiedliwionej nieobecności wyznacza się nowy termin posiedzenia Komisji, nie później niż w ciągu 30 dni od ustania przyczyny nieobecności.
- **AGH:** Wynik oceny jest **negatywny**, jeśli doktorant **nie wziął udziału w rozmowie ewaluacyjnej** (z wyjątkiem zdarzeń losowych, które Komisja rozpatruje indywidualnie).
- **SGGW:** Ocena śródkresowa jest poprzedzona **obowiązkowym wystąpieniem doktoranta** na zebraniu jednostki promotora. Komisja dokonuje oceny m.in. w oparciu o **oświadczenie promotora potwierdzające to wystąpienie**. Brak możliwości spełnienia tego warunku (związanego z obecnością i prezentacją) jest warunkiem wstępnym do formalnej oceny przez Komisję.

Obecność Promotora

Dopuszcza się udział promotora/promotora pomocniczego w posiedzeniach Komisji, ale **nie uczestniczą oni w ocenie doktoranta**

Rzetelność oceny

- Komisja ocenia stopień realizacji celów i harmonogramu zawartych w IPB.
- Orzecznictwo sądowe (wyrok NSA z dnia 26 sierpnia 2025 r., III OSK 1733/24) podkreśla, że ocena ta musi być formalnie rzetelna, spójna i wyczerpująca, a jej braki formalne mogą stanowić podstawę do uchylenia decyzji o skreśleniu.

- IPB jest podstawą do przeprowadzenia oceny śródkresowej. Wyrok NSA (III OSK 1733/24) podkreśla, że komisja oceniająca ma obowiązek **ocenić realizację pierwotnie złożonego IPB**.
- Zmiana tematu rozprawy, która nie została sformalizowana poprzez aktualizację IPB, nie zwalnia komisji z obowiązku oceny postępów w realizacji zatwierdzonego planu.

Czy dopuszczalna jest zmiana IPB...

Dopuszczalność i tryb zmiany indywidualnego planu badawczego zależy od regulaminu danej szkoły doktorskiej, nie wynika z przepisów ustawowych.

Zmiana tematu pracy doktorskiej, będącego elementem Indywidualnego Planu Badawczego (IPB), jest możliwa przed oceną śródokresową, jednak podlega formalnym wymogom zatwierdzenia.

Możliwość modyfikacji IPB/tematu badawczego: Indywidualny Plan Badawczy (IPB) zawiera m.in. temat badawczy/rozprawy doktorskiej. IPB jest przygotowywany w uzgodnieniu z promotorem i składany zazwyczaj w terminie **12 miesięcy** od rozpoczęcia kształcenia

Przegląd rozwiązań

SUM: W przypadku konieczności **zmiany tematu badawczego**, możliwa jest jedynie taka jego **modyfikacja, która nie wpłynie na realizację głównych założeń IPB**, celu badania, metodologii oraz kryteriów włączenia i wyłączenia. Każdorazowa zmiana tematu badawczego wymaga akceptacji Promotora oraz **zgody Dyrektora Szkoły Doktorskiej**, udzielanej na pisemny wniosek doktoranta.

- **PK:** Doktorant ma prawo do wnioskowania do Dyrektora Szkoły Doktorskiej o **korektę tytułu rozprawy doktorskiej** oraz korektę IPB. Wniosek ten należy złożyć **nie później niż 3 miesiące przed oceną śródkresową**

AGH: Doktorant, w uzgodnieniu z promotorem, może przedstawić **aktualizację Indywidualnego Planu Badawczego** za każdym razem, gdy składa roczne sprawozdanie z postępów lub po zakończeniu okresu zawieszenia kształcenia. W wyjątkowych sytuacjach Dyrektor Szkoły może wyrazić zgodę na złożenie aktualizacji IPB w innym terminie.

- **SGGW:** W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Dyrektora, doktorant może w porozumieniu z promotorem dokonać **korekty w złożonym IPB**.

- **UO:** Dopuszcza się **zmiany w Indywidualnym Planie Badawczym**, pod warunkiem osiągnięcia celów kształcenia. Korekta IPB jest również elementem wniosku o zmianę promotora, jeśli taka potrzeba istnieje

Formalności

Zmiana tematu (poprzez aktualizację lub korektę IPB) wymaga zazwyczaj:

1. Uzgodnienia z promotorem (lub promotorami).
2. Złożenia pisemnego wniosku do Dyrektora Szkoły Doktorskiej.
3. Uzyskania formalnej zgody Dyrektora.

Zmiana tematu pracy doktorskiej po ocenie śródkresowej

Pozytywna ocena śródkresowa potwierdza prawidłową realizację IPB i postępy w pracy badawczej.

Z tego względu, możliwości modyfikacji IPB/tematu badawczego po tym momencie są bardziej ograniczone lub nie są zalecane.

Przegląd rozwiązań

PK: Wniosek o korektę tytułu rozprawy doktorskiej oraz korektę IPB należy złożyć **nie później niż 3 miesiące przed oceną śródkresową**. Oznacza to, że regulamin PK formalnie ogranicza możliwość dokonywania korekt IPB w późniejszym okresie.

SUM: Regulamin SUM nie precyzuje, czy zmiana tematu jest możliwa po ocenie śródkresowej.

Jednakże, zgodnie z regulacją, zmiana musi być taka, która "nie wpłynie na realizację głównych założeń IPB". Złożenie rozprawy doktorskiej wymaga pozytywnej opinii promotora i następuje w terminie określonym w IPB (który w tym momencie jest już zatwierdzony).

Najpóźniejszy termin wnioskowania o korektę tytułu rozprawy doktorskiej/IPB w PK jest wyznaczony na **1 miesiąc przed planowanym zakończeniem kształcenia** (ostateczne brzmienie tematu), co sugeruje, że drobne zmiany formalne są dopuszczalne nawet w końcowej fazie, o ile nie wpływają na merytoryczne założenia pracy

Oceny

Ocena śródkresowa musi zakończyć się wynikiem pozytywnym albo negatywnym – bez wyróżnień i bez oceny warunkowej

Konsekwencje formalne

Nieusprawiedliwione niezłożenie wymaganych materiałów w terminie

lub niestawienie się na rozmowie ewaluacyjnej skutkuje oceną negatywną.

W SGGW negatywny wynik jest również przyznawany, jeśli autoreferat jest niekompletny i nie został uzupełniony w ciągu 5 dni roboczych

Konsekwencje prawne nierealizowania pierwotnego tematu

Należy pamiętać, że brak realizacji założeń IPB, w tym tematu, może prowadzić do negatywnej oceny śródkresowej lub skreślenia z listy doktorantów.

Orzecznictwo NSA: W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (III OSK 1733/24) podkreślono, że Komisja ds. oceny śródkresowej miała podstawy do negatywnej oceny postępów doktorantki, ponieważ złożony przez nią IPB **nie był realizowany, a zmiana tematu nie była jedyną przesłanką oceny negatywnej.**

Sąd zaznaczył, że uzasadnienie negatywnej oceny nie może sprowadzać się tylko do wskazania na zmianę tematu, ale musi szczegółowo ocenić realizację pierwotnego IPB

Protokół/ decyzja

- **Protokół:** Z posiedzenia Komisji sporządza się protokół, który zawiera uzasadnienie oceny śródkresowej i umotywowanie ostatecznej oceny podjętej w drodze głosowania (zwykłą większością głosów, tajnym głosowaniem w obecności wszystkich członków Komisji w AGH).
- Protokół jest zatwierdzany przez wszystkich członków Komisji

Decyzja (UO): Komisja przyjmuje ocenę większością głosów i wydaje w tej sprawie decyzję. W przypadku pozytywnej oceny śródkresowej komisja może przedstawić rekomendacje odnośnie dalszej realizacji indywidualnego planu badawczego.

Charakter prawny oceny

- Ocena śródokresowa **nie stanowi decyzji administracyjnej**

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 sierpnia 2025 r. III
OSK 1733/24

Tryb odwoławczy – przegląd rozwiązań

W Szkole Doktorskiej AGH i PK przewidziano wewnętrzną procedurę weryfikacji oceny śródkresowej, co jest wyjątkiem w porównaniu do regulaminu, którego dotyczył jeden z analizowanych wyroków sądowych:

Odwołanie w AGH: Od wyniku oceny śródkresowej doktorantowi przysługuje **odwołanie do dyrektora Szkoły**.

- Termin na złożenie odwołania wynosi **14 dni** od dnia doręczenia wyniku oceny.
- Dyrektor Szkoły powołuje **Komisję Odwoławczą** do dokonania **ponownej oceny śródkresowej**.
- Członkami Komisji Odwoławczej **nie mogą być osoby**, które brały udział w pierwszej ocenie.
- Ponowna ocena musi się odbyć nie później niż w terminie **30 dni** od dnia złożenia odwołania.

SUM: Na wniosek doktoranta (składany w terminie **3 dni** od dokonania oceny), Komisja dokonuje **ponownej oceny**

PK: Regulamin nie przewiduje osobnej procedury odwoławczej od samej oceny śródkresowej.

SGGW: Wynik oceny jest **jawny i ostateczny**

Kontrola formalna w drugiej instancji

Organ rozstrzygający o skreśleniu (Rektor/Dyrektor) ma obowiązek dokonania **formalnej kontroli** oceny śródkresowej, tj. ustalenia, czy:

- Komisja została prawidłowo powołana.
- Dokonano oceny realizacji Indywidualnego Planu Badawczego (IPB) wraz z harmonogramem.
- Uzasadnienie oceny jest **logiczne, spójne i uzasadnione**

Wyrok NSA z 21 listopada 2023 r. sygn. akt III OSK 72/23,

Charakter decyzji o skreśleniu z powodów obligatoryjnych

Negatywny wynik oceny śródkresowej **skutkuje obligatoryjnym skreśleniem** doktoranta z listy doktorantów. Decyzja o skreśleniu jest **decyzją związaną**.

Przy wydawaniu organ jest ściśle związany przepisami prawa, które jednoznacznie obligują go do takiego, a nie innego rozstrzygnięcia sprawy.